

MESNEVİ'DEN NOTLAR

“Hakimin kalbinde rüşvet itibar görürse o zalimi mazlumdan ayıramaz.” Mesnevi

“Zalimlerin zulmü karanlık bir kuyudur, alimler böyle demişlerdir.” Mesnevi, sayfa 79.

“Zulüm sahiplerinin kuyusu korkunçtur. Hakkın adaleti onları tekrar tekrar helak eder.” Mesnevi, sayfa 79.

“Sen fil olsan da düşmanı zayıf görme; Allah sonra eabil kuşlarını gönderir.” Mesnevi, s.79.

“Nice zalimden sonra zulüm geldiyse bir bak, o senin kendi işindir.” sayfa 80.

“Her iki el ki biri hastalıktan titriyor diğerini sen titretiyorsun. İkisinin de hareketi Hakk’tandır, lakin birinde kulun dahili vardır.” Mesnevi, s.85.

“Sabır nimeti ariflerin yemeğidir, helva ise çocukların arzuladığı şey.” Mesnevi, s.88

“Gözyaşı ve gönül ateşiyle can mamur olur, bahçeler bulut ve güneş ile şad olur.” S. 89

“Ey avama da havasa da nağmeler tartan! Ölmüş görün, senin için kurtuluş, budur.” dedi. S. 94.

“Kim güzelliğini mezata çıkarır teşhir ederse yüzlerce kötü kaza gözünü açar. Kem göz, hışım ve hadsiz hesapsız kıskançlıklar onu ıstırap selin de boğar.” S.94

“Ten kafestir hem de içeride ve dışarıdakilerin bağlı olduğu canının dikenidir. Ten cana, “Ben senin sırdaşınım” der, can ise ona, “Akranım olduğunu sanma” der.” s.95

“Nefis pek çok övünmekle firavun gibi asi olur. Nefsini alçaltmayan yardımcısız kalır.”s.95.

“Diken gülün güzelliği yüzünden affedilir.”

“Cüz külün içinde yok olur. Varlığını Hakkın varlığı içinde yok et. Kimyanın bakır gibi tefsirinde kal (altın ol).”

“Resim ressama nasıl böbürlenebilir. Zira onu resmeden odur. Haktan gayri her şey yok olur. Hakikat hakkın varlığında yok olmaktır. Dergahta ‘biz ve ben’den bahseden kovulur. Şahın kapısında onun değeri yoktur.”

“Gerçi taneler toprakla beraber olursa da sonra başaklarla kadri yücelir.”

“Uykuyu ve yemeyi azalt da O’nun kabul edeceği bir hediye elde et. Az uyuyarak bir kâr sağla. Seher vaktinde istiğfar et.”

“Bil ki yokluk varlığın aynasıdır, yokluğu elde etmek gönül nurudur. Varlığın feyzi yokluk için olur, zenginler muhtaçlara cömertlik ederler.”

“Kalp (sahte) altında dükkan sahibi sevinir, çünkü meydanda mihenk taşı yoktur. Geceleyin kalple (sahte) hakiki altın yan yanadır ama altın gündüzü bekler. Altın hal diliyle, “Ey yalancı! Bir sabah olsun da gör.”

“Zan merkebi orada manasız olur, çünkü çoğu zan ardından gider fakat zan da Hak’tan ve hakikatten bir şey ifade etmez.”

“İlim gönülde ise o sahibine dost olur. Tenin zahirindeyse bir yük olur. Allah, “Onlar kitap taşıyan eşeğe benzer.” dedi. Sen de hak ilmi olmazsa gerisi yük olur.”

“Dünya için ilim tahsil etme, kavga için dövüş talim etme.”

“Nehiy (yasaklama) elbet tatlı şeye olur, acı için nehiy ve sakınmaya ihtiyaç yok ki. Gül bahçesi olmayınca bülbüle coşkunluk gelmez, zira güneşin batması uykuya sebep olur.”

“Gözün açıkken gönlün sevinçli değilse bil ki kalp gözün kapalıdır, onu aç. Ya gönlünde bir mihenk gizli olmalı, yahut da yola yalnız çıkma.”

“Aynel yakın aşk ateşiyle olur. Bunu istiyorsan ateşte otur. Kulak eğer gerçeği anlarsa gözdür, yoksa dedikoduya dalmıştır.”

“Düşüncenin suretleri ortaya çıksaydı kafir de müminde Hakk’ı anarlardı. Ey din şahı! Bu bilinmeyen alem bilinseydi, iman ve küfür sureti alınlara resmedilirdi. O zaman da puta tapanda, putu yapan da olmazdı. Kafirlerin yüreği telaş içinde olurdu. Bu fani dünya, kıyamet yeri olunca artık kim bir suç ve hata işlemeye cüret edebilir.”

“Zahir suret fanidir, mana alemi ise daima bakidir. Suret manayı anlamaya bir perdedir. Sedeften geç inciye elde et. Lakin her sedefin içinde inci bulunmaz. Her birinin içine bak.”

“Sevgi acıyı tatlılaştırır, sevgi bakırı altın eder. Bulanıklık sevgiyle durulur. Dert sevginin feyziyle şifa bulur. Sevgi ölüyü diriltir, kulu sultan eder.”

“Noksan ilim de tam akıl olmaz. Noksan aşk cansızlar içindir.”

“Eksik bilgi de temyiz ve fark (iyiyi kötünden ayırma) hassası yoktur. Şüphesiz onun zannında şimşek güneş olur.”

“Aklın hususiyeti neticeyi düşünmektir, nefis ise akıbeti düşünmez. Bir iş kalbi memnun edince, kalp koç burcundaki güneşe benzer. O yüzden gündüz de baharda güler. Çiçeklerle yeşillikler birbirine karışır.”

“Doğmak vasfı daima cisim içindir. Doğmuş olan her şey bil ki cisimdir.”

“Aşıklar her nefes yanarlar. Viran köyden vergi alınmaz. Aşk dini bütün dinlerden ayırır. Aşıklara din ve mezhep Allah’tır. Neye nefesi neyzen verir. Ama bu neyin kabiliyetindendir neyzenin değil.”

“Zannın şüphenin uzaklığı giderilince yakîn (kesin olarak bilme) ile örtü kalkar. Su pis kanı temizler ama asıl bela içteki pisliktir.”

“Zindana düşenin çektiği mihnet onun zevkinin karşılığıdır. Bir köşk içinde devlete erişen de buna çektiği meşakkatler karşılığında kavuşmuştur.”

“Edep sahiplerinin işi sebepsizdir ama his sahipleri için bir sebep gerek.”

“İblis dedi ki, gönlünden şüpheyi gider, ben kalp (sahte) ile halis için mihengim. Arslan ve köpek benimle sınıandı, hakiki ve sahte benimle denendi. Kulun yüzünü ne vakit karartmışım, ben sarrafım onun değerini veririm. İyilere yol gösteririm işim daima kuru dalları kesmektir. Hayvanın cinsinin belli olması için bu otları yol üstüne koyarım.”

“Nefis gıdasını isterse, ruh gıdasını dilerse yücelir. Tene hizmet ederse eşek olur. Can denizine gidense inci bulur. Güzelliği çirkinleştirmek bana bağlı değil, ben davetçiyim onlara Halîk değil. Güzeli çirkinleştirmeye kudretim yok, yaratılışım güzele ve çirkine bir aynadır.”

“Yemin yalancıların daima bir kalkanıdır, doğruların yemin etme ihtiyaçları yoktur. Zira doğruluk onların her zaman adetleridir.”

“Kemal sahibi olanlar için edep içi, kalbi muhafaza etmektir. Onlar gönülde olanları bilirler.”

“Gözün görüşü aşkı artırır, aşk da gözde görüşün tadını ziyadeleştirir.”

“Saf akıl ruhtan daha gizlidir. Şüphesiz his ruha vasıl olur. Varlığın başlangıcı ihtiyaçtır. İhtiyacın miktarı herkes için bir vasıtaadır.”

“Baba kendisi fazilet ve hüner sahibi olsa da, çocuğuna çocuk gibi hareketler yapar. Ey aptal! Çocuklara öğretilen ebced okumaktan üstadın fazlına bir noksan gelir mi?”

“Kulun ibadetlerine güzellik katan, ondan alınan zevktir. Çekirdeğin ağaç olabilmesi için çekirdeğin içli olması gerekir. İşsiz çekirdek hiç fidan olur mu? Cansız suret bir vehimden bir hayalden ibarettir.

“Denizin dibinde inci taşlarla beraber bulunur. Meziyetler kusurların içinde olur. Her kim kaza ve kaderle savaşırsa kendi kanının dökülmesine razı olmuş demektir. Eğer kader icabıysa küfre razıyız, yok bizim kötülüğümüzden razı olunmaz. Küfür kader icabıysa küfür değildir. Aman Halîk’ı küfre nispet etme. Dikkat et küfür cahilliktendir. Küfrün kazası hakkı malum. Sertlikle ve yumuşaklık nasıl bir olur? Çirkinin resmini yapmak ressam için bir kusur değil, belki çirkinin de resmedebildiğine bir işarettir. Hem çirkinin hem güzel resmedebildiğine göre bu ressamın kudretine bir delildir.”

“İlmin iki kanadı vardır, zannınsa tek. Noksan kanatlı ise uçmaz. Vehim ve zan akl-ı cüz için afettir, zira onun vatanı karanlıklardandır.”

“Şüphesiz duygu aklın esiridir ama akılda ruhun esiri. Ruh aklın bağlı ellerini çözünce yapılması güç işler bile yapılır. Akıl hizmetkârın olursa sonu galip olan duygularında mahkumun olur.”

“Görünen pislik suyla temizler ama işte ki pislik gittikçe artar. İçteki pislikler gözyaşından başka suyla temizlenmez. Anlayış su vücut da testidir. Testi kırılınca su dökülüp gider.”

“Zira nefis boş şeylerle uğraşıp dururken kaza aslanı bizi ormana çekmededir. İlim ehli olan Allah kulları işlerini hak huyuyla ıslah ederler.”

“Bu halk mazlumu öldürür zalime tapar. Her biri intikam pususunda köpek gibidir. Zulüm can sırlarında gizlenir ama zalim onu halka kendi gösterir.”

“Bana dikenin cefasından ne gam! Hem ben gülmeyi dikende buldum der. Ten hizmetkarın olursa, can safa bulur.”

“Apdal kimdir? Varlığı değişmiş olan, hakkın değiştirmesiyle şarabı sirke olan.”

“Nur göze gönülden gelir, nursuz gönül şer yuvasıdır. Akıl, gönlü nurlandırırsa gözler de gönülden nurlanır.”

“İçin sevgiliyi inkara esir olmasın ki ona yerin gül bahçelerinin kokuları erişsin.”

“Hakiki muhafız şahın adaletidir, yoksa huzuru, emniyeti çavuşun, asesin sağlayacağını sanma.”

“Gerçi nefis en ince şeyleri bilir ama kıblesi dünya olduğuna göre o ölüdür.”

“Mahpuslar onlar için bir müjde getiren olmasaydı kapıya bakıp durmazlardı. Irmak olmasaydı yüz binlerce ona susamışlar kurur kalırdı.”

“Şehvete esir olan akla vehim denir; vehim halis akıl altınının sahtesidir. Öğretilmeden söyleyen ancak Cenabı haktır, çünkü onun sıfatları sebeplerden beridir.”

“Ten de bayraktaki aslan gibidir; her an fikir onu hareket ettirir. Uykuda canın öyle şeyleri görür ki yirmi yıl uyanık kalsan yine onları göremezsın!”

“Nakiştan ayrılmak bile sana zor gelirken, nakkaşın ayrılığı daha zordur. Sende aşağılık dünyada bir sabır yokken hakkın ayrılığına nasıl sabredebilirsin. Bu kara sudan ayrılamazken hakkın pınarına sabrın kabil mi?”

“Meyiller uyuyan köpekler gibidir, hayır ve şer onlarda gizlenmiştir.”

“Hırs ve şehvet her çirkinliği güzel gösterir, şehvet yol afetlerinin en büyüğüdür.”

“Aşk vefalıdır, bu yüzden vefalı olanı ister, vefasız meyletmez, hakiki dost arar. Hayır ve şer sebebi yaratandan gelir, sebep ve vasıtalarından değil.”

“Kişi bela duvarına çarpmadıkça onların sağır kulağı gönül nasihatini dinlemez.”

“Gerçi her ağacın kökü gizlidir ama yeşil yaprağı yüzünde aşıkardır.”

“Arif her nefes şahın tahtına kadar seyreder, zahitse bir ay yürür ancak bir günlük yol alır.”

“İş erlerinin eğer temyiz kabiliyeti olmazsa eşek yerine eşeğin sahibini yakalarlar.”

“Hırs insanı kör, ahmak ve cahil eder.”

“Açlık her ilacın sultanıdır. Ona hor bakma, onu candan koru.”

“Mecnun dedi ki, ‘Suret testidir g zellikse  arap. Cenab-ı Hak bana onun suretinden şarap sunmada.’”

“Her kim Hz  mer (ra.)’in adaletinden gafil olursa ona Haccac-ı Zalim adil gelir.”

“Zira irfan canın nurudur. Arif olanın canı kuvvetli olur. Ariflik tamamen cihanın cihanıdır. Her kim irfandan mahrumsa o candır.”

“İki i  arasında tereddüte d  eriz ihtiya r olmasaydı bu tereddüt nasıl hasıl olurdu? Öyleyse tereddüt için iktidar gerektir, yoksa o m teredditle alay ederler. Sen kaderi yok yere sebep gösterme, kendi suçunu başkalarına yükleme. Zeyd kan d ks n, Amr’a kisas olsun, Amr  arap içsin Ahmet d v ls n olur mu?”

“Mecazi a k altınla süslenmiş bir güzellik taşır. G r n    n r ama içi dumandır.”

“Zalimlerin malı dışarıdan güzeldir ama içi mazlumların kanı ve vebaliyle doludur.”

“Arifin k blesi vuslat nurudur, filozofun aklın k blesi ise hayaldir.

Zahidin k blesi ihsan sahibi Cenab-ı Haktır.

H rs ehlininse k blesi altın torbasıdır.

Mana ehlinin k blesi sabırdır.

Surete tapanlarınsa ta tan yapılmış suretlerdir.

Mana erbabının k blesi ihsan sahibi Allah’tır.

Zahir erbabının ise kadın yüzüdür.”

“Filozof düşünceden can vermiştir. Hazine ardında kalmıştır, oysa bo u boşuna ileriye ko up durmada.”

“  phesiz adalet bir şeyi layık olduğu yere koymak, zulüm ise layık olmadığı başka bir yere koymaktır.”

“Kasrı bir şey sanma. Bedeni harap et a benim beyim! Hazine viranede olur.”

“Avam da hakkın pak ismini zikreder ama bir tesir görülmez, zira onlar da a k yoktur.”

Mesnevi  erif Tam Metin, Mevlana, Tima  yayınları, 2014, İstanbul.